

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin, brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvohi pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin, za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Staro in novo slovanstvo. — Vdrugič na razpotju. — Naša narodnost v Ljubljani. — Razno. Podlistek: Pismo.

Staro in novo slovanstvo.

(K slovanskim shodom).

Slovanstvo, kot medsebojno spoznavanje slovanskih narodov se je razvilo iz političnih in kulturnih razmer koncem 18. veka. Na eni strani je bila to reakcija proti germanizatoričnemu centralizmu v Avstriji, na drugi strani pa je bila to posledica širšega znanstvenega obzorja, ki je rodilo ob istem času primerjalno jezikoslovje. Ko se je v svitu francoske revolucije gibala vsa Evropa, so zadeli valovi tega gibanja tudi vse večje in manjše slovanske narode; začelo se je takozvano narodno probujanje, narod se začne zavedati sebe in išče obenem sorodnih bratskih src. Francoska revolucija se je bojevala za človeške pravice, ko pa je iz tega nastala evropska vojna, je šel vsak narod v boj za svoje pravice, dokler se končno v narodu ni prebudil človek in šel v boj za svoje pravice, kar vidimo danes.

Ideja slovanske celokupnosti se je pojavljala že poprej, vidimo jo takoj ob začetku slovanskih literatur, v srednji Evropi jo je pospešilo reformacijsko gibanje, naši reformatorji so dobro vedeli (Trubar, Bohorič), da smo Slovenci del Slovanov, in kakor vidimo, se je takrat začela na jugu med Slovani ožja književna zveza, ki nas je imela vezati v ozko duševno vez. Proti-reformacija in jezuitska sila sta ubili ono narodnostno gibanje, ki je bilo z reformacijo v najožji zvezi. Šele ko so se razpršile rimske megle, in je država hotela imeti svoje narode zase, se je vprašalo: kaj je to narod? In ko so mislili, da je to mrtvo kolo države in so ga hoteli

z nemškimi verigami prikovati na Dunaj, se je pokazalo, da je to živa sila, nekaj individualnega, kar živi svoje življenje in hoče živeti.

Slovanstvo kot ideja je vzniklo kot odmev nemškega gibanja po osvobodilnih vojskah. Od Napoleona ponižana Nemčija se je zavedla svojega jaz in je začela vstajati mlada in mogočna. Leta 1817. je nemška mladina proglasila svojo pangermansko idejo. Sredi tega gibanja v Jeni je živel mladi Slovak Jan Kollar, ki je videl potrebo proti tej novi sili postaviti protisilo: slovanstvo. On sam je postal prvi odločni glasnik t. zv. slovanske vzajemnosti, svojim čustvom pa je dal izraza v svoji „Hčeri Slave.“ V letih 30-tih dobiva slovanstvo določnejšo obliko.

Vsporedno s to vseslovansko smerjo se je začel razvijati na jugu ilirizem (Gaj, Vraz itd.), na Ruskem slavjanofilstvo (Homjakov, Aksakov itd.), v zničeni Poljski pa vstaja na eni strani nova revolucija, na drugi pa se oznanja mesijanizem (Towiauski, emigracija). Ob času torej, ko je Kollar vsemu slovanskemu svetu oznanjal svojo veliko idejo, so se pokazale takoj vsprede in nasprotno sile. Ilirizem kot književno združenje jugoslovanskih narodov posebno Slovencev in Hrvatov, je pospeševal slovanstvo s tem, da je hotel združene manjše skupine voditi k večji celoti. Rusko slavjanofilstvo te dobe pa, dasi je bil Homjakov navdušen vselovanski pesnik, pomeni pred vsem stare ruske slovanske duše nasproti razširjajoči se zapadni kulturi. Slavjanofilstvo je bilo preveč rusko, da bi bilo mogoče biti vseslovansko. Istotako sta obe poljski struji: revolucionarna in Tovčanska pristno poljski, prva je bila protiruska in protislovanska, druga je bila splošna, svetovna, nadnarodnostna. Narodi, ki so se šele probujali, so bili mladi z večinoma malo kulturo, zato so potrebovali svojih sil zase in slovanska ideja jim

zaradi razlike v narečjih za enkrat ni mogla drugega nuditi nego zavest, da so sinovi velike matere, ki pa je zdavnaj umrla. Hočejo-li torej skupen krov, ga bo treba šele sezidati, dotlej pa bo vsak zase. Zato ni čudno, da so Slovenci pisali svoj jezik namesto ilirskega in da so se Slovaki odcepili od Čehov. Začela se je diferenciacija, ki je peljala poslej tudi Maloruse od Velikorusov, kajti le v domačem lahko umljivem jeziku se je dalo probujati narod.

Slovanstvo se je smatralo od raznih strani različno. Navdušeni jezikoslovci so videli v tem smer za skupni slovanski jezik in pravopis, Nemci so videli v njem krinko rusko-kozaškega strahu, v resnici pa je bila to po obliki in vsebini kulturna smer časa, ki se je izražala v delu, mišljenju in življenju posameznih narodov.

Kollar sam je dobro označil svoje slovanstvo: po vsebini: kadar zakličeš Slovan, naj se ti odzove človek; po obliki: vsak Slovan naj bi znal čitati in razumeti vse slovanske jezike. V medsebojnem spoznavanju naj bi torej rastla višja slovanska kultura. Spopolnjenje človeka vodi k spopolnjenju naroda in s tem stopa narod v krog dela za višjo človeško kulturo. Posameznik posveti svoje moči skupnosti in skupnost pomaga manjšim in slabšim. Ideja izražena v Kollarjevem Slovanstvu je odmev časa. Evropo prevladuje Heglov idealizem. Odmev te filozofije vidimo v slavjanofilstvu in poljskem mesijanizmu i v Klaclovi „vsemernosti.“ Doba je romantična, skoraj fantastična, idealizem prevladuje povsod. Zato slovanstvo ni bilo niti odbojna niti bojna sila, šele ko so časi postali resnejši, se je iz prvotne slovanske ideje rodila politična slovanska vzajemnost, ki je bila slabo bojno dete idealne matere, toda Bachovi huzarji so v njem radi videli veliko stra-

Pismo.

Gospod urednik!

Obrnili ste se name v zelo „kočljivem vprašanju“ in, da se ne bo reklo, da imava med seboj skrivnosti, odgovarjam Vam tukaj javno. Izpregovoril sem lansko leto v „Našem listu“ o „Mohorjevi družbi“ in govoriti dalje o nji se mi zdi mlatva prazne slame. Povem Vam naj najprej, kaj se mi je zadnjic dogodilo na Dolenjskem.

Bilo je to v oni dolini blizu Jurčičevega doma, kjer je hodil svoje dni deseti brat. Kdor je enkrat hodil po tej dolini, pojde po nji gotovo večkrat, kajti malo jednakega ima dolenjska zemlja. In mene zanese pot večkrat tja med dolenjske griče, kajti zdi se mi, da je tam kraj vse poezije, zdi se mi, da je tam grob vse naše slave in naše zgodovine. Zato ima zame nekaj vabljivega ta zemlja in zato pohajam rad po nji. Griči, doline, razvaline, gradovi, cerkvice, kočje, ljudje in pokrajina, vse ima na sebi nekaj posebnega. In tudi doživi se nekaj posebnega.

Stopil sem v priprosto kočjo in dogodilo se mi je to, kar Vam hočem povedati.

Na postelji je ležal star mož gospodar in hčerka je sedela ob postelji in mu čitala Valva-

zorja. Morda gledate čudno, ampak bila je resnica in tudi jaz sem gledal čudno.

„Zakaj pa čitate nemško?“ sem vprašal.

„I, no“, je odgovoril gospodar, „zato ker slovanskih takih bukev nimate. Sem že spraševal po njih, pa jih niso imeli nikjer. Jaz sem bil svoje dni malo po svetu, pa sem se nemško naučil, tako, da vse razumem, punca pa ne zna nič, samo bere.“

„Kaj nimate slovanskih knjig?“

„Imam, pa tam ni nič takega o starih časih, kaj se je prej godilo po naših krajih, mene pa samo to zanima.“

„Kaj niste v Mohorjevi družbi?“

„Sem, pa tisto ni vse skupaj nič. Ali niste vi tudi tam pisali?“

„Sem.“

„No, vidite, zakaj pa ne pišete o starih časih.“

„Sem tudi že pisal.“

„Zakaj pa ne prinesejo?“

„Ne vem.“

„Vidite, to so bukve,“ je govoril mož in se obrnil proti Valvazorju, „vsako stvar ima notri, vse, kar se je godilo; tako so pisali včasih; to je bil učen gospod.“

Nato je začel pripovedovati vse, kar se mu je zdelo, da bi me zanimalo. Moram reči, da sem z nekakim čudnim čuvstvom zapuščal takrat ono kočjo.

Pa zakaj pripovedujem Vam vse to? V zadnjih listih ste prinesli zopet par opomb o Mohorjevi družbi in ste ponovili staro misel o tem, da bi Mohorjeva družba izdala veliko delo „Slovenska zemlja v sliki in besedi“, delo, ki bi bilo nekak slovanski Valvazor, seveda večje in obširnejše. Izpregovoril sem o tem že lansko leto, toda zganilo se ni nič.

Presenečilo pa Vas bo morda, če Vam izdam skrivnost iz Celoveca. Celovec je sploh poln skrivnosti — da je Mohorjeva družba že pred 10., beri desetimi leti sklenila, da izda tako delo. Čudili se bode morda, da so imeli v Celovecu toliko smisla za stvar, ampak, ker imam to črno na belem, moramo verjeti in je to hvalevredna stvar. Ob enem pa se tam črno na belem glasi, da se za stvar ni nihče zavzel.

Slovenska javnost je zvedela morda šele sedaj, da se je v Celovecu storil tak sklep, zato ni čudno, da se ni za stvar nihče zavzel. Da odbor sam cele take knjige pri najboljši volji ni mogel sam napisati, to je razumljivo. Nismo pa

šilo. Slovanstvo torej, in naj so ga tudi imenovali Nemei ruski panslavizem, ni bilo nikdar to, kar nemški pangermanizem, kajti ob času, ko so avstrijski Nemei najbolj kričali o njem — da bi zakrili frankfurtske namene — je bil ta panslavizem mrtev. Životarila je samo še politična slovanska vzajemnost, ki se je šele v bridkih dneh učila živeti, kajti pozabila je na naročilo svoje matere — Kollarjeve slovanske vzajemnosti — in se je v trdih bojih bojevala za obstanek. Toda to jo je ojačilo. Videla je, da je poštenosti malo na svetu in da ponižnost malo velja, zato je postala gromovita govornica in je imponirala. Srca je napolnila z navdušenjem, da so se dvigale besne pesti, iz grl je donel stoglasni spev in oči so se zalivale s solzami. Nekoč pa so se ljudje napeli, naveselili in najokali od navdušenja in potem so spoznali, da so lačni. Takrat so prišli težki časi. Vsi so se je začeli ogibati. Takrat pa se je rodil sin — novo slovanstvo.

Do danes smo imeli to politično slov. vzajemnost, ki je bila pogosto bogata besedij, pa revna na dejanjih. Vendar — razveseljevala je svet in včasih je bilo potrebno. Danes ne več. Ako moremo reči, da se je ta slov. vzajemnost z onimi mašami in pojedinami v Petrogradu končala, da so bile one maše in pojedine le panihide in zadušnice za vsemi ranjkimi grehi, kar jih je bilo, je to za nas veselo znamenje. Duhovita in navdušena, tuintam sentimentalna in obupana mati, ki je živela veliko duševno življenje in je malo storila, je rodila sina in to je veselo znamenje, ker podobne matere rode delavne otroke. Morda smo šele danes zmožni razumevati Kollarjevo slovanstvo v onem smislu, kakor se je rodilo. Ljudje so mislili na prerobjenje narodov, ko so se začeli narodi šele probujati. Zato delam razliko: probujenje je bilo takrat in se je vršilo po neizogibnih zakonih in po onih načinih (diferencijacija) kakor se je to vršilo in danes živimo v dobi prerobjenja narodov. Slovanstvo je plavalo nekje nad nami, čutili smo ga za seboj kot nekaj spomenik preteklosti in danes razumemo to. Kakor otrok najprej pozna svojo hišo, potem svojo vas, potem svoj okraj in šele potem izve, da spada večji skupini, istotako je naš človek najprej vedel, da je Kranjec, potem da je Slovenec, potem so ga l. 1848 naučili, da je Avstrijec in šele potem je mogel slišati o slovanstvu. Toda to nam ne more zadostovati in zato moramo sprejemati Kollarjevo slovansko idejo za vse čase po obliki in vsebini. Čim višje se je povzpela naša kultura, tem bolj smo se ji približali. Stremiti pa moramo za tem, da jo uresničimo: po obliki in vsebini. Da pa se oboje omogoči, je treba izvršiti še nekaj dela, ki bo tvorilo stalno podlago bodočega razvoja t. j. govori, pojedine, maše, napitnice, petje in krik se spravijo kot častivredne starine, ki imajo svojo zgodovino, novoslovanstvo pa naj začne svoje gospodarsko-kulturno delo. (Konec prih.)

čitali tudi nobenega oklica na poklicane ljudi, ki bi naj stopili v krog sotrudnikov. Morda tudi ni škoda, da se ni prej začelo, kajti pri današnjem višku grafike in tehnike bo delo lahko v marsičem izpadalo krasnejše in popolnejše. Za nas je glavna stvar, da je odbor Mohorjeve družbe storil sklep, da hoče izdati podobno delo. Naša dolžnost pa je, da delo pospešimo. To pa zato, ker tako zahteva naš čas, zahteva ga naša kultura, zahtevajo ga naše razmere.

„Slovenska zemlja v sliki in besedi“ bi bilo delo, ki bi izhajalo v snopičih 10 ali več let. Bila bi to knjiga, ki bi bila razširjena po celi domovini in bi jednako krasila mestni salon, kakor kmečko koč. Mohorjeva družba je po svojem bogastvu in po svoji razširjenosti edina zmožna, da izda tako delo. Brez dvoma zraste potem nje število nad 100.000! Podobno delo pa bi nas in našo lepo zemljo dobro predstavljalo tudi v tujini, kar bi ne bilo najmanjšega pomena. Predvsem si predstavljam bogato ilustrirano knjigo, ki poleg zgodovine kaže vse krajevne posebnosti. Mnogo gradiva je že zbrana in mnogo se ga da še nabrati. Treba bi bilo seveda zato stalnih delavcev v odboru in zunaj po deželi. Vemo, da odbor Moh. družbe

Vdrugič na razpotju.

(Konec.)

Naj nadaljujem v vprašanjih.

Koliko znašajo dolgovi sedanjega g. knezoškofa ljubljanskega in kateri denarni zavod mu upa? Ali se smemo — upoštevajoč vse okoliščine — nadejati, da bodo ti dolgovi kdaj plačani? Ali se šentviški škofijski zavod smatra kot kritje teh dolgov? In če se ne — katera druga vrednost tvori resnično, ne samo navidezno kritje dolgov, ki jih ljubljanski nadpastir morda ima??

Ali ni en sam velik, nezadostno pokrit dolg popolnoma dovolj, da pride v nevarnost obstoj zavoda, ki upa dotičnemu dolžniku??

Na vse to bi pripomnil, da se šentviški škofijski zavod nikakor ne more smatrati kot kritje kakega dolga, ker šentviški zavod nima prodajne vrednosti!

Bravec, ki tega zavoda ni videl od znotraj, naj preskoči odstavke, v katerih govorim o šentviškem škofijskem zavodu. Čemu brati, česar bi ne mogel ne razumeti, ne verjeti?

Povem pa vnaprej: Vsa napaka imenovane zavoda je ta, da je preizvrsten, preidealen; toli idealen, da se z realnostjo ne bo nikdar skladal; da, toli idealen, da bi ga mogel vzdrževati samo škof, ki bi bil mnogokrat milijonar!

V Št. Vidu se je zidalo idealno. Stavbinski idealizem pa ne spada med imponderabilije. Mogoče ga je odtetati samo s čistim zlatom. V poslopju, ki se je sezidalo na tak način, lahko stanuje samo gospodar, ki v čistem zlatu plava.

Naj imajo pri škofijstvu namen tak ali tak, vedno bodo morali starši premnogih gojencev plačevati na leto precej več, kot bi od sina plačevali kjerkoli drugje na Slovenskem. Zato bo šentviški zavod — drugi Rakovnik. To je bil že l. 1906. Ako namreč starši — po naših pojmih — preplačajo, hočejo vedeti zakaj. Denarja nihče ne da iz rok, ako ne ve, čemu.

Zavod bo torej vedno imel dovolj takih gojencev, kakršni so bili mnogi gojenci l. 1906: Rakovnik! Toda posebne vrste Rakovnik. Na Rakovniku biva deček zato, da se poboljša. V Št. Vidu pa biva mnogokateri gojenec samo zato, da tam biva. Kajti bogat oče, kateri hoče sina poboljšati in izšolati, ga bo dal v Ljubljano k dobremu gospodarju, pri katerem bo manj plačal, kot v Št. Vidu; premožen mož pa, ki se hoče iz kakih posebnih razlogov (pokazati kot pristaš duhovske stranke, bo sina ali stričnika dal v Št. Vid, tudi če letnina znaša tisoč kron; in za tako demonstracijo je dober vsak deček, naj je nadarjen, ali ne, naj se kaj nauči, ali nič, naj je ob vstopu v prvi gimnazijski razred star enajst ali šestnajst let. Takšen deček vso svojo dolžnost izpolni s tem, da v Št. Vidu živi; nikakor ni dolžan, biti za vzgojo toliko dovzet, kolikor so rakovniški gojenci; ustvarjen je za višji poklic.

Tako sta si v zvezi denar in vzgoja.

ne more prevzeti sam nase tako veliko delo, kajti, ako se začne izdajati, naj se izda nekaj popolnega, kar bi imelo trajno vrednost. Zbirka „Slovenska zemlja“, ki jo je izdala Slov. Matica, zdi se mi samo nekaka priprava za to glavno delo. Zato bi se moral v soglasju s celovskim odborom sestaviti nov odbor v Ljubljani, ki bi vzel celo stvar v roke, ki bi sestavil program, zbral sotrudnike in deloval stalno, dokler ne izide celo delo. Kako si predstavljam tako delo, o tem še danes ne govorim, izpogovore naj prej drugi.

Zato mislim, da lahko v soglasju z Vami, gospod urednik, otvarjam v Našem listu anketo o tem, kako bi se dalo podobno delo uresničiti. Vodilno za nas je to, da odbor Mohorjeve družbe stoji na svojem sklepu, da se delo izda. Preskrbeti je torej treba delavcev in gradiva ter določiti natančen program, ki bi se po njem pisalo in izdajalo, da bi izgledalo delo celotno. O tem pa bi bilo dobro slišati več mnenj, od različnih strani.

Pred nekaj časom so Čehi dovršili eno največjih svojih del „Ottuv slovník naučný“. Koliko truda je dalo delo, ki je danes ponos češke kulture, si lahko mislimo. Ko je bilo končano, je slavil založnik Otto v sredi sotrudnikov

Mnogi oderuhi in izkoriščevalci kmetskega stanu, katerega je duhovska organizacija srečno potisnila v kot, izkušajo sedaj zopet priti do veljave na ta način, da pošiljajo svoje sinove v Št. Vid, seveda za visoko letnino.

Tako sta si v zvezi šentviški zavod in politika.

Šentviški zavod ima vzgojno vrednost. A nikakor nima večje vzgojne vrednosti, kot staro Alojzijevišče.

Duhovniki, bivajoči v zavodu, me ne bodo na laž postavili. Nasprotno. Nekateri mi bodo še hvaležni, da si upam govoriti.

Za profesorje je bilo vendar v pravem pomenu besede neznosno, kakor je bilo prvo šolsko leto: V šoli, med šolskim podukom, tačas ko je profesor razlagal, so se mu oglašali paglaveci popolnoma naglas z duhovitimi medklici, kakor gospodje državni poslanci v dunajskem parlamentu.

Profesorji lastnim ušesom niso mogli verjeti, da je to res, da je to v šoli mogoče... I, seveda je mogoče, ker to ni šola, ampak več ali manj kaznilnica — žal, takšna kaznilnica, da v njej ni na razpolago kazni, ki so na razpolago v kaznilnem zavodu.

Kazni tudi zato ni bilo, ker so ustanovitelji šentviškega zavoda želeli, naj se v Št. Vidu vzgaja vse drugače kot na državnih gimnazijah, vse bolj idealno, če le mogoče brez kazni. Brez primernih kazni pa ni vzgoje.

Tako so si v zvezi denar in vzgoja in idealizem.

Da je bil v l. 1906 profesor L. Arh jako strog, je bilo prav. Zato mu je krivico storil tisti ljubljanski časnik, ki mu je očital moje šišensko stanovanje in je za profesorjem L. Arhom kadil s krili devetletne šolske učenke. Več o tem se izve pri g. šefu ljubljanske mestne policije. Z dotičnim dopisom je bil namreč najbolj žaljen neki uslužbenec ljubljanske mestne občine.

Prvo šolsko leto v Št. Vidu ni bilo drugega pričakovati, kot to, kar se je v resnici pokazalo: Komaj, komaj se je zonegavilo... Zavodovo vodstvo je poizkušalo, umivati zavod z zvijačo, ki pa ni bila ne goljufija, ne laž. Videl sem take zvijače že prej pri redovnikih, ki so zelo pobožni, ki nikakor niso lažnjivi, a vendar ne vedo, da je resnica najboljše milo*)

*) To sem pred l. 1906 izkusil dvakrat. Naj nihče ne reče, da ni prav, ker take stvari omenjam v javnosti. O tem govoriti smem, ker sem plačal. O tem govoriti tudi moram. Kajti če jaz ne bom povedal resnice na dostojen način, se bo vlekla stvar tako daleč, da bo kdo drugi resnico povedal v nedostojni obliki. In to bo še hujše. Resnica je n. pr. to, da nizozemski križarski venci nimajo odpustkov. Križarji namreč kupčujejo s temi rožnimi venci na nereelen način, sicer brez goljufije, ampak z zvijačami. To je simonija. Torej teh odpustkov ni. Kdor ne verjame, naj gre prašat na poštni urad v Gorjah pri Bledu. Koliko nepričakano sem prizadel temu poštnemu uradu v letu 1899! Nazadnje sem se pa prepričal, da so nas križarski redovniki omolzli s pomočjo zvijače.

pravo slavje, kajti po dokončanem delu se sladko počiva. Mnogo podjetnosti — skoraj predrznosti — in vstrajnosti je bilo treba k temu podjetju. In vendar je šlo, dasi je bil založnik zasebnik, ne družba, in dasi je bilo težko najti število onih ljudi, ki bodo mogli šteti čez 200 K za slovník. In vendar so se našli, kajti delo je bilo kulturna zahteva — in izvršilo se je. Obhajala se je letos stoletnica znanega pisatelja in knjigo-tržca Krameriusa, ki je s svojo „češko ekspedicio“ pred 100 leti pošiljal prve češke knjižice med ljudstvo. Kam je prišla češka literatura v teh 100 letih!

In mi bi zdaj po 100 letih ne mogli — pri teh ugodnih razmerah — podati konečno sliko o svoji zemlji in svojem narodu? Od vseh strani sveta smo dozdej znašali „znamenitosti“. Jude, Nemce, Avstralce in vse smo spoznali — sebe ne! „Razgled po katoliških misijonih“ ima biti nov dokument naše kulture — razgled po slovenski domovini pa je odveč! Ni čuda potem, če, kdor more, vzame v roko tujo knjigo, kdor pa ne more, pa poslušaj rajši stare dede, nego da bi bral molitvenike.

Treba bi bilo torej k sklepu odbora Moh. družbe, ki ga je storil pred desetimi leti in k

Zvičajno na račun inštruktorjev se umivati, to je pri zavodu z gimnazijskimi učenci mogoče samo štiri leta. Zakaj se ne bi umivali tako, kakor sem jaz poizkusil umiti šentviški zavod v „Slovincu“? Kar sem pisal tisti dan, je res. Kar pišem tu, je res. Najbolj pametno je, držati se resnice; kajti resnica ima neki magičen čar, ki vpliva tudi tam, kjer se resnica ne razodene . . .

Čemu pepeloličnika ordinirajo, če ga morajo takoj po ordinaciji poslati v Št. Vid na opazovanje? — Odgovor je lahek. Od leta 1898 dalje potrebujejo takih. Zakaj se opravičujete, ko vendar nihče ne pravi, da smo se Kranjci zadnjih deset let vojskovali edino zaradi kuharice enega samega kanonika? Taka trojanska vojska je dandanes nemogoča. Čemu torej opravičevati se s pomočjo šentviškega zavoda?

Zato je brž prvi inštruktor šel iz zavoda stanovat v šentviško vas in je pomladi l. 1906 svoje poučevanje za nekaj časa prekinil, da se je tembolj pokazala potreba njegovega pouka. Nato je isti inštruktor hodil iz šentviške vasi v zavod poučevat ter je kake tri mesece poučeval brezplačno. Dal je na svoje stroške pri Blazniku tiskati predloge, ki so bile nekaterim kaznjencem ravno tako krvavo potrebne, kot inštruktor sam.

Da se zavod mora zvičajno umivati na račun inštruktorjev, da se zavodovo vodstvo mora s takšnimi zvičajami takorekoč „lufta prijemati“, to je znamenje, da je šentviški zavod mrtvorojeno dete, ako se primerja z Alojzijevišcem.

To umivanje se popolnoma sklada s pralnim zistemom prelata Flisa.

Kakšne posledice rodi tak pralni zistem! Bog se usmili! Naj navedem samo eno izmed njih.

V fari Lipoglav se je tekom druge polovice devetnajstega stoletja odpravila tlaka. Sedaj v „prosvetljenem“ dvajsetem stoletju se je v tej fari tlaka vpeljala nanovo. A zato ne bom rekel še nič. Toda . . . komu na ljubo se je sedaj v tej župniji vpeljala farovška tlaka? Komu na ljubo? Edino le na ljubo dvema nezakonskima materama! In lipoglavski župnik pravzaprav ni kriv, da se je tlaka vpeljala nanovo. Roke so mu zvezane. Pralni zistem prelata Flisa namreč ni zatorej, da bi mogel prati ženske, ki po vsej sili hočejo postati farovške kuharice in ki vsled tega tišče za duhovnikom v cerkvi in zunaj cerkve.

Taka ženska in njene zaveznice dandanes lahko postanejo vsemogočne, ako se kandidatinja zna pokazati v tisti tradicionalno-dostojni luči, v kateri se vidi kuharica prelata Flisa.

Nekdo je vladal, ne da bi bil kdaj kaj izvedel o posledicah svojih vladarskih činov. Zato je nekoč ves srečen vzdiknil: „Ich hätte nicht gedacht, es sei die Welt zu regieren so leicht!“ Da ta izrek lahko citiramo, ni krivda g. knezoškofa, ampak krivda prelata Flisa. Ali naj se povrne doba, ko marsikaka ženska

programu, ki ga je družba naznanila letos, slišati več glasov, — v korist družbi in narodu bo, če izvrši sklep, ki ga je vsprejela pred 10 leti — delavcev brez dvoma ne bo manjkalo — če pa nastopi drugo pot, ne moremo v nji videti kulturnega zavoda, ampak vse kaj drugega, kajti denar, ki se je zbral iz narodovih žepov, ne more biti namenjen posameznikom, ampak čut pravičnosti zahteva, da se da narodu v primerni obliki nazaj, da bodo knjige med narod nesle kulturo, predvsem pa da se mu poda njegova lastna zgodovina, da se v njem vzbudi samozavest in ponos, da se bo zavedal samega sebe in svoje narodnosti.

Znano vam bo morda, da je založnik B. Koči v Pragi izdal celo delo Palackega „Zgodovina češkega naroda“, ki je veliko in obširno delo za 5 K, tako, da jo ima danes vsaka hiša na Češkem. Ali se je čuditi pri tem onemu odločnemu odporu, ki ga ima češki človek proti nemškemu navalu. In isto bi bilo še mnogo bolj treba storiti pri nas.

Treba je o tem premišljati in govoriti, pred vsem pa ima besedo celovški odbor. —

I. L.

nitni bogoslovcev ni pustila v miru ter si je med mladimi bogoslovci iskala koga, ki bi jo kot župnik vzel k sebi in obdržal pri sebi do smrti? Ali naj bo pri nas, kot v Grönlandu? Tam lahko mlad župnik postane dekan. Vzame k sebi mlado nesorodnico, gre k ordinarijatu in reče: „Ljudstvo me napada zaradi kuharice. Ako mi ne daste dekanije, osramotite celo katoliško cerkev.“ In želja se mu izpolni.

Zakaj ne v tej tako kočljivi reči držati se zlate srednje poti, ki je edino prava? Nikar ne odobravajmo ekstrema, ki se imenuje „Urška Vidmar“, pa tudi ne nasprotnega ekstrema. Le ti nesrečni kranjski ekstremi! Vsako reč gnati ad absurdum! Pohujšljivega v kranjskih župniščinah ni nič. Kar je v njih neprimernega, za to je pa odgovoren prelat Flis, ne dotični duhovniki. Naj nihče nikar ne misli, da slabo sodim prelata Flisa. Edina njegova napaka je ta, da vsled prevelike molitvenosti ne razume svetá ter da vsled prevelike natančnosti in pretirane vestnosti smatra kot nekaj svetega ono, kar je cerkev včasih dopuščala, toda jako težko videla. Duhovniki so v tej točki samo ubogali prelata Flisa, in neradi ubogali. Zato je edini Flis prelat kriv vsega, karkoli na Kranjskem ni popolnoma primerno in puncto coquarum parochialium. Prihodnji generalni vikar bo seveda v tej reči delal ravno nasprotno kot prelat Flis. Kajti g. knezoškof ima glede na farovške posle še ravno iste nazore, kot jih je imel pred letom 1898. Toda prihodnji generalni vikar bo moral vpoštevati, da se duhovščina ne bo pustila osramotiti zaradi tistega, kar ji je prelat Flis enostavno vsilil. Prihodnji generalni vikar bo moral potrpežljivo čakati, dokler duhovniki pri svojih gospodinjskih samih ne odpravijo inštitucij prelata Flisa. Duhovniki dobro vedo, da je to treba odpraviti, ker luteranstvo sili v deželo. Moramo namreč v kraj spraviti vse, za kar bi mogel prijeti Chráska in njegovi zavezniki. Glede na farovške ženske posle je treba skrajne previdnosti tudi zato, ker je vsa dežela polna dekliških Marijinih družb. Naj kuhariji zistem prelata Flisa ostane v veljavi še nekaj let, pa bodo dekleta v cerkvi „licitirala“ zato, katero bo vzel duhovnik k sebi. Govorim iz lastne izkušnje.

Kar očitam šentviškemu zavodu, naj se nikar ne tolmači tako, kakor bi bil jaz leta 1906 videl v zavodu kaj nemoralnega. V resnici slabega ni bilo v zavodu nič. Ko bi bilo, bi bil gotovo opazil, in sicer iz tega edinega vzroka, ker sem prihajal dan na dan v zavod kot tujec, z največjim nezaupanjem. Le preidealno je vse, kar je v zavodu. In šentviški zavod sam je zgolj sad pretiranega navdušenja za versko stvar. To je umljivo. Ko se je leta 1898 sedanjemu nadpastirju zaprla cesta, vodeča v bankerot, mu pravzaprav ni ostala odprta nobena druga pot, kot pot ali tok pretiranega verskega navdušenja. Ako nihalo z veliko silo udari na eno stran ter ondi zadeni ob oviro, bo z isto energijo odletelo na nasprotno stran, ne bo pa ostalo v navpični srednji leži: Novembra in decembra leta 1898 res ni bilo mogoče, da bi bil sedanji g. knezoškof nastopil kako srednjo pot. Niso mu več zaupali. In zaupati mu niso mogli, ker so že druge roke pretrdo držale vajeti. Kriza je prišla do popolnoma naravnega izida s tem, da je meseca decembra leta 1898 sedanji nadpastir v „Škofijskem listu“ napovedal gradnjo zavoda, ki danes stoji v Št. Vidu.

Pretirano versko navdušenje je bilo vzrok, da se je hotelo v Št. Vidu sezidati nekaj monumentalnega. Monumentalne zgradbe so pa drage, in rabiti jih morejo samo bogatini.

Ne le šentviški zavod sam — tudi misel, dati v ta zavod usmiljenke, je sad pretiranega verskega navdušenja. Bog obvaruj, da bi kaj rekel zoper šentviške usmiljenke. Pravim, da usmiljenke radi tega niso za šentviški zavod, ker so prepobožne. Kaj hoče taka revica v moški kaznilnici? Saj si za nobenim kaznjencem ne upa pogledati. Že v letu 1906 so bili nekateri gojenci skoro odrasli!! In kaznjencem bo imel od dne do dne daljše rožičke, ako ne bo vsak hip kdo gledal za njim.

Da pa bravec ne bo dobil preslabih pojmov o zavodu, dostavljam: V letu 1906 je bilo med šentviškimi gojenci nekaj tako pridnih dečkov, da sem jih na tihem obéduoval. Šentviški zavod je dober. A ljubljansko Alojzijevišče je mnogo boljše.

Glavna reč, ki jo mora javnost izvedeti o šentviškem zavodu, je ta-le:

Zavod je zidan tako, da se ne more administrirati poceni. S pomočjo visokih letnin bi se mogel vzdrževati le, ako bi ga imela v rokah stranka, ki ima v deželi politično premoč. Taka premoč je pa od danes do jutri. Zato nima zavod, kakršen danes je, nikake prodajne vrednosti! Kdo bi mogel kupecu zajamčiti, da bo vedno imel politično premoč v deželi?

In če zavod nima prodajne vrednosti, se tudi ne more smatrati kot kritje dolgov . . .

Samo vlada bi utegnila iz milosti dati za zavod, kolikor je veljal, ako bi ga kupila za novo vseučilišče, ali tehniko, ali kaj podobnega.

Tako pridemo zopet do gospodarskih organizacij slovenske ljudske stranke!

Te organizacije se mi zde — ne morem drugače reči — kakor velih paren kotel. Če hočeš, da bo dajal od sebe gonilni par (po kranjsko: denar), mora biti v kotlu pritisk. Ako pritiska ni, para ni. Če pa je v kotlu pritisk, kotel poka, zdaj na tej strani, zdaj na oni, ali na Gočah, ali v Knežaku, ali v Bevkah, ali kje druge.

Kakorkoli se naredi, je napačno.

Ravno kje bo počilo, ako se kotlu da pritisk, živa duša ne more naprej povedati. Samo to se ve, da brez pokanja ne bo, ako bo kotel imel toliko pritiska, da bo lahko od sebe dajal denar — pardon! — hotel sem reči gonilni par.

Nekateri vplivni ljubljanski duhovniki tega pokanja ne marajo več. So se ga naveličali. Jih že ušesa bole. Vedo, zakaj. Boj postaja tak, da jim ne more biti po godu. Iz Ljubljane prihajajo veter je torej začel po deželi raznašati parolo, naj se proizvaja gonilni par brez pritiska. To je pa zoper naravne zakone. To se pravi, zapreti stroju par, zapreti duhovskim organizacijam sapo!

Sploh je stvar tako resna, da so šale ne-umestne.

Lepo vas prosim, ali ste res tako naivni — ali res mislite, da si bo en sam trgovec pustil odjesti dobiček, ne da bi rezoniral?! Pa zlasti sedaj, ko vsa dežela vidi, da se rezoniranja bojite, da bojnega krika ne morete več poslušati! Na ta način se bo najhujši boj šele začel!!

Naj mi bravec nikar ne verjame na besedo, marveč naj se sam prepriča, kako se godi duhovskemu konsumnemu društvu, katero se boji vrišča in zato prijenjuje svojim konkurentom. Zdaj naj konkurentje konsumnih društev še s svojimi sinovi napolnijo šentviški zavod, potem se bodo voditelji duhovskih trgovskih društev res nahajali med dvema ognjema.

Tako smo prišli spet tje, kjer smo bili spomladi leta 1898: Na razpotje.

Ena pot vodi v še hujši boj, kot je divjal zadnjih deset let. Nasprotniki so si namreč zdaj mnogo bližje. Druga pot vodi v bankerot. Res, da bankerot ni blizu. Toda če stopite na cesto, ki vodi vanj, najbrže ne boste mogli nikoli več nazaj.

Ako si torej ne upate dalje, storite rajši konec takoj! In če kaj manjka in kolikor manjka, doplačajte iz premoženja tistih podružnic, ki so nepotrebne. Denar naj pa ljudstvo naloži v češke (? — Ured.) denarne zavode. In Čehi, ki so v veliki obrti in trgovini za sto let pred Slovenci, nam bodo potlej hitro pokazali, kakšni zakladi so doslej ležali nepoznani po Slovenskem. Ako se na tak način dvigne davčna moč slovenskih dežel, se bo v prihodnje lahko doseglo marsikaj, kar se doslej še terjati ni smelo.

Kranjska duhovščina naj denar ljudstva prenese na Češko. Potlej bo zavladal na Kranjskem mir in red. In kranjsko ljudstvo bo duhovščini hvaležno vekomaj.

Želim, da bi si mnogo duhovnikov znalo brez politike pridobiti vpliv na ljudstvo, kakor to zna župnik Finžgar. Vkljub temu je res, da

je župnija Sora tipična za celo kranjsko politiko poslednjih deset let. In to vzbuja velikanske pomisleke: Ako se bo v prihodnje duhovnik bragal za prospeh konsumnega društva, bo v župniji vrišč, in ordinarijat bo duhovniku dal umeti, da v Ljubljani z njim niso zadovoljni. Ako pa se duhovnik ne bo bragal za konsumno društvo, bodo šli v nič kmetovi tisočaki, ki so v konsumnem društvu naloženi.

Župnija Sora nam priča, da zopet stojimo pred tistim dilemom, pred katerim smo stali pomladi leta 1898.

In to pričevanje je dosti glasno. Administrator Brajec je namreč v Sori deloval natančno ravno tako, kakor mu je škofijstvo uradno zapovedovalo.

Torej dobro! Naj bo mir v deželi. Potem mora duhovščina takoj dati iz rok kmetov denar. Potem treba, da si posojilniška in gospodarska društva sl. lj. stranke takoj prostovoljno poiščejo med češkimi bankami vsako po enega jeroba. In tekom deset ali dvajset let bo jerob polagoma prevzel popolnoma v svoje roke vse premoženje in vse delo svojega varovanja... Kranjski duhovščini ne preostaja nobena druga pot!

Ravno zato pa se že danes lahko reče:

Niti misliti ni na to, da bi sl. lj. stranka od svojega vpliva in od svoje moči smela kaj izgubiti, preden miné dvanajst let.

Kmetov denar se zdaj mora prenesti iz duhovskih rok v druge roke. Če pa hočemo, da se bo prenos izvršil brez nesreče, mora v sl. lj. stranki vsaj dvanajst let ostati vse tako, kot je danes.

Kranjsko.

Naša narodnost v Ljubljani.

Iz kroga ljubljanskih somišljenikov smo prejeli:

Kako nenarodna in naravnost zoper Slovence naperjena je taktika nekaterih slovenskih listov, je žalostno znano. Tisti, ki bi morali z vzgledom prednjačiti in dokumentirati svoj nauk, pišejo in delujejo prepogosto v škodo slovenskega trgovstva in industrije, in tako z dejanjem v nič postavljajo svoje mogočne rodoljubne ali domoljubne besede, s katerimi gromijo proti tujim izmetom, proti nemškimi janičarjem ali direktnim potomcem tevtonskih medvedarjev. Danes piše „Slovenec“ zanosno poslanico slovenskemu občinstvu in mu stavi na srce geslo „Svoji k svojim“, a že drugi dan napada, psuje in smeši ljubljanske slovenske trgovce, ako so se n. pr. udeležili kake napredne slavnosti ali darovali vinar za zastavo „Ljublj. Zvona“. In to dela z neprikritim in očitnim namenom, dotičnega trgovca, ki ne skriva svojega prepričanja, bojkotirati in ga gospodarski uničiti.

Zelo značilno za slovenske narodne razmere v Ljubljani je dejstvo, da Nemci že dejanski izvršujejo bojkot slovenskih trgovcev, kar priča o njihovi veliki narodni zavednosti, a na drugi strani zopet o njihovem omalovaževanju slovenskega narodnega čuta. In po pravici, zakaj Slovenci — kot vse kaže — pač nikdar ne bodo izrabili svojega ugodnega položaja v Ljubljani, nikdar se ne bodo pokazali faktični gospodarji, temveč le vedno molče trpeli nemško prevlado nad seboj. Trpeli bodo, da se nemški jezik košati med nami in izpodriva slovenskega — dokaz naše nezavednosti — trpeli bodo, da nas Nemci bojkotirajo, a mi bomo še vedno silili kot muhe na med v nemške prodajalne, še vedno podpirali nemško trgovstvo in tako množili nemško gospodarsko moč, ki je naša poguba in naš konec. Bojkot je dvorezen meč, in ako bi ga Slovenci v Ljubljani izvajali dosledno, posnemali Nemce, bi hitro popadali na kolena nemški trgovci, postali bi ponižni sluge svojega gospodarja, slovenskega občinstva; Nemci pa bi sprevideli, da so sami s svojo zagrizeno taktiko: ubiti Slovence, sami uničili svoje lastne ljudi.

Kolik dokaz perfidnosti in sovraštva je dejstvo, da „Südmark“ vedno in vedno poziva na bojkot slovenskih ljubljanskih trgovcev, da izdaja celo imenik svojih zaupnikov in podpor-

nikov v slovenskem mestu. Kako s tem bagatelizuje slovensko zavednost, o kateri misli, da je ni, ter je torej prepričana o naši politični nezrelosti in gospodarski nemoči. Ako bi hoteli Slovenci biti zares sami svoji gospodarji, ponosni in zavedni, bi kaj naglo poučili Südmarko, da je pravzaprav zelo kratkovidna in sama politično nedorastla, zakaj v slovenskem mestu s slovensko okolico pozivati na bojkot slovenskih trgovcev, to je zelo kratke pameti, in je gotovo drugje nemogoče kakor v Ljubljani. In še celo v tem slučaju, ko živi v Ljubljani nebroj nemških trgovcev, ki jih redi in masti skoro samo slovenski denar!

Res, tu je še nekaj drugega vmes! In to ni veselo in pohvalno za slovensko obrtništvo in podjetnost! Gospodarska nemoč! Ali ni skoro neverjetno, da Slovenci v Ljubljani niti ne morejo v vseh panogah produkcije, zlasti ne v industriji, tekrovati, konkurirati z Nemci! Vzemimo za primer samo slučaj Lang, ki ste ga zadnjč obsojali, ko je ljubljansko mesto naročilo za nad dvajset tisočev pohištva pri Südmarkovcu! Mesto je razpisalo javno konkurenco in povabilo vse ljubljanske založnike s pohištvom, naj vložijo svoje ponudbe, za koliko bi v tem in tem času opremili s pohištvom te in te kakovosti in količine deški asil „Zatišje“. Prišle so ponudbe, in tu se je videlo, da je Lang znatno cenejšo ponudbo vložil od slovenskih založnikov. Ljubljansko mesto torej v tem slučaju ni moglo in ni smelo drugače ravnati, ako je hotelo dobro gospodariti z meščanskim denarjem. Je tu seveda še mogoča druga taktika, ki se je poslužuje pri naročilih in javnih razpisih n. pr. velenemško mesto Celje. Pri javnih konkurencah naravnost izključi slovenske obrtnike in jih ne povabi, da bi vložili svoje ponudbe, ker bi bilo tako mogoče, da bi Slovenec služil denar pri mestni nemški gospodi. To je pač skrajno radikalno in v gospodarskem oziru obsodbe vredno. In gotovo je, da bi bil v tem slučaju „ultra narodni“ „Slovenec“ prvi, ki bi obsojal takšno mestno gospodarstvo, ako bi Ljubljana začela tako ravnati, kar bi bilo sicer narodno dosledno, ali gospodarski škodljivo in neracijonelno. —1—

Listnica uredništva. Oziraje se na želje gg. sotrudnikov, da bi se njih spisi čim preje in neokrajšano priobčili, smo morali za danes izpustiti več rubrik, da nam je bilo mogoče priobčiti konec članka „V drugič na razpotju“ (kot 1. iz zadnjč naznanjene serije) in druge dopise.

Kranjski deželni zbor bode sklican baje koncem decembra meseca t. l., a le za par dni, da reši deželni proračun za prihodnje leto. Nam se ta ukrep vlade zdi zelo čuden in povsem neumesten. V resnici že dve leti ni zboroval naš deželni zbor, saj tistih dveh sej zaradi deželne volilne reforme vendar ne moremo smatrati zasedanjem. Že dve leti leže nerešene pri deželnem odboru neštete sila nujne, kričeče važne in za razne zadeve, zavode, občine i. dr. uprav vitalne prošnje. Deželni odbor pašuje in vlada povsem absolutistično. Nihče ga ne nadzira, nihče ne priganja, nego dela kar hoče in ne dela, česar ni všeč temu ali onemu odborniku. Seveda odloča pri vsem strankarstvo. Pet mož ima ves blagor dežele v žepu brez vsake kontrole. To so pravcate turške razmere v naši deželi, a vendar vse časopisje molči. Kvečjemu čitaš kakšne osebne zbadljaje, a za interese dežele, občin, deželnih zavodov i. dr. se ne meni živ krst. Načrt volilne deželne reforme je že davno sklenjen, a dopolnilne volitve se bodo vršile vendarle šele meseca novembra! Ne mudi se ministrstvu, ne mudi se dežel, vladi, ne mudi se nikomur. Pri tem pa vse propada, usiha in poginja. Mrtvilo vsepovsod! Nič se ne gane, vse stoji, ničesar se ne more zidati, podpore se ne izplačujejo itd., a deželni zbor se snide le za par uric koncem leta! Zares, mnogo gnilega je v tej državi danski.

Hvaležnost osrednje vlade dr. Šušteršiču in tovarišem. Vedno smo trdili, da hlapčujejo naši Šušteršiči osrednji vladi brez povoda in brez koristi. „Slovenski klub“ igra v državnem zboru lakaja barona Becka, a Slo-

venci dobivamo za vse usluge le bree ali žaljivo bagatelizovanje. Sedaj pa vidijo menda tudi dr. Šušteršič in tovariši, da so se poniževali zaman in da žanjejo pri Becku le nehvaležnost. Strašna suša na Kranjskem je uničila skoraj vse poljske pridelke. Treba je nujne državne pomoči. Beck je obljubil dr. Šušteršiču izdatno denarno pomoč, a zdaj dobe naši agrarci baje jedva tretjino obljubljenega prispevka. Dr. Šušteršič se je zatekel brzozjavno v obupni obliki k dunajski vladi ter roti Becka pri vseh svetnikih za večjo pomoč. Da, prav smo imeli, ko smo dejali o Becku: kadar prosil, zlata usta nosi, kadar vrača, pa hrbet obrača! Naj bi imela vsaj nova obupna prošnja uspeh za našega kmeta!

Cesarjev jubilej in slovenske jubilejne slavnosti. Po Slovenskem se vrše in se bodo še vršile proslave cesarjevega jubileja. Pri tem se slavi le oseba vladarjeva, pozabljajo pa se dogodki, ki so se zgodili pod njega vlado. Baš ti dogodki pa dajejo cesarjevemu jubileju ves pomen in vsa ceno. Z jubilejem cesarja imamo slaviti 60letnico prve ustave, 60letnico svobode na kmetih in 60letnico odprave tlake. Danes moremo slaviti jubilej, odkar je stopila Avstrija v krog kulturnih držav in odkar živimo svobodnejše narodno življenje. Napredovali smo najbolj pod sedanjim cesarjem, in tega dejstva se veselimo!

Doslednost Etbina Kristana. V nedeljo pop. so priredili ljublj. socij. demokratje zopet shod. Sklenili so, da prisilijo vlado, da poviša drž. železničarjem plače za celih 20 milijonov kron. Če vlada ne da 20 milijonov izlepa, jih bo morala dati izgrda! Morala bo!! Kristan, Kopač, Kocmur & Comp. imajo že vsa sredstva, da jo prisilijo. Pasivna resistenca, splošni štrajk, revolucija, barikade in kdo ve kaj še vse. Do jeseni poskrbi E. Kristan torej avstr. železničarjem 20 milijonov kron tako gotovo, kakor je amen v očenašu. Pri tej priliki pa se je skopal E. Kristan zopet predvsem na poslanca Hribarja. Leposlovec E. K. je govoril pri tem v odurnem tonu tržaških pijanih fakinov ter je psoval župana Hribarja s priimki „šleva“, „hinavec“, „komedijant“. A zakaj? Poslanec Hribar in posl. Rybař sta glasovala za Ellenbognov predlog, da se zvišajo plače drž. železničarjem za 20 milijonov kron; a glej, E. K. ni zadovoljen s poslancem Hribarjem ter nazivlje njegovo glasovanje za Ellenbognov predlog — hinavščina! Še nedavno je isti Kristan napadal istega posl. Hribarja, češ da je glasoval proti zvišanju železničarskih plač; zdaj pa napada isti E. K. prav istega poslanca H., češ da je šleva in hinavec, ker je glasoval za predlog socijal. demokrata poslanca Ellenbogna. Kje je tukaj ostala konsekvenca? Ali ni sloven. socij. demokratov nič sram, da igrajo javno tako burko? Ali res ni med njimi človeka, ki bi razkrinkal jedro takih govoranc? Zadnje čase je E. K. sploh sila razjarjen na posl. Hribarja. Prevzel je referat dr. Šušteršiča ter bljuje blato in pomije na posl. Hribarja na način, ki je običajen le še po žganjarnah najnižje delavske vrste. In baš zadnje čase! Mi sicer ne vemo, odkod naenkrat tolika besnost g. Etbina K., a vse kaže, da tiči za temi gnusnimi napadi osobna maščevalnost. Kaj bi že bil dosegel Etbina Kristan, ako bi ne bilo „šleve“ — posl. Iv. Hribarja! Zato pa psuje danes Kristan klerikalce, liberalce in predvsem posl. Hribarja in zato je nezadovoljen sam s seboj in z vsem svetom. Za boga, ljudje, ali nimate nikakega srca? Kaj ne vidite resnice? Mož se je socijal. demokracije že do sita naveličal in rad bi se je odkrižal siloma. Pomagajte, ker sicer: Gorje! Revolucijo nam že obljublja, te dni pa je bil v Parizu in morda ima sabo celo bombe.

Politični fanatizem je zahteval novo žrtev. V sredo je bil c. kr. notar Hafner iz Kostanjevice zaradi zapeljevanja h krivemu pričanju obsojen v trimesečno, dva soobtoženca pa zaradi krive prisege v dvemesečno ječo. Vsi trije so fanatični klerikalci, ki so pri zadnjih volitvah vprav divjali proti naprednjakom. Raznašali so nesramen pamflet proti naprednemu sodniku, a potem vse utajili. Žalosten je ta pojav besnega osebnega sovraštva med Slovenci. A kdo je

kriv tega blaznega medsebojnega pobijanja v Slovincih? Naši listi, ki le hujskajo, blatijo in razvzemajo strasti do bestijalnosti!

Naše vrlo učiteljstvo napravi izlet v Prago na slovanski učiteljski kongres, ki se vrši od 9.—14. t. m. Doslej je pri-glašanih 70 slovenskih naprednih učiteljev in učiteljic. Na Zidanem mostu se jim pridružijo hrvatski in srbski učiteljski tovariši. Tako je prav! Prave svobodemiselnosti in resnične naprednosti se učimo od vzornodelavnih in vz-trajnih Čehov! Praga bodi vsem slovenskim stanovom vseučilišče delavnosti, zavednosti in napredovanja!

Izlet v Prago na razstavo priredi ljubljansko pevsko društvo „Slavec“ dne 13. t. m. in istega dne tudi „trgovskoobrtno društvo“ z Goriškega. „Slavec“ priredi v razstavi koncert. Ljubljanskih trgovcev baje ta velika razstava ne zanima; pač pa je bila iz Idrije večja družba ondotnih klerikalcev na razstavi. Poročali so „Slovincu“, da so bili z razstavo „še precej za-dovoljni“. Bržčas jim je bilo vse previsoko, da niso ničesar razumeli. Ljubljanskim trgovcem pa se seveda tudi ni treba ničesar več učiti, kajti moderni so in založeni, da je veseljel! Uboga kranjska naprednost, kako si kilava! Goričanje osramote Ljubljančane.

Dramatična šola v slovenskem gledališču se je začela 1. t. m. Kakor čujemo, ogla-silo se je vsega skupaj 12 slušateljev (med temi le 1 dama), dasi se je bobnalo in vabilo dovolj. Ako bosta med temi le 2 za gledališče vsaj za-dostno nadarjena, bomo tega že zelo veseli. Med 12 slušatelji ima večina le ljudskošolsko izo-brazbo ter sta med njimi le dva maturanta. Drugod se posvečajo gledališču akademiki in hčerke iz najboljših hiš, pri nas jedva 10 obrtnih vajencev in delavka. In vendar zahtevajo nekateri idealisti, da bi naj imelo naše deželno gledališče le domače igralce in domače igralke! Nimamo pa niti diletantov, ki bi se hoteli za denar posvetiti gledališču. Slovenci raje stradajo, kakor da bi vstopili med dramatične umetnike. Zato pa bodimo veseli, da imajo vsaj Čehi dovolj igralcev tudi za nas!

Čehi o Gregorčiču in Aškercu. Praški „Čas“ je prinesel v 29. št. t. l. študijo pesnika in urednika Adolfa Černega o IV. zv. Sim. Gregorčičevih „Poezij“ ter o A. Aškercvih „Jadranskih biserih“. Černý povsem pravilno razlaga Gregorčičev boj s „Slovincem“ in dr. Mahničem in priznava, da je tudi IV. zvezek Gregorčičevih „Poezij“ poln bisero-rov ter da je za pravo razumevanje kulturnih razmer v Slovincih prav ta zvezek verno ogledalo. Umetniško najvišje stoji zbirka A. Aškerc „Jadranski biseri“, črpana naravnost iz ljudstva, njegovih bajk in njega življenja. Z vsem priznanjem omenja češki estetik tudi Aškercovi knjigi „Trubar“ in „Mučniki.“ Naj bi ne bilo čitalnice brez teh del!

Umetniški paviljon v Ljubljani. Občinski svet ljubljanski je v seji dne 21. t. m. dovolil slikarju Rihardu Jakopiču, da zgradi na travniku poleg Latermanovega drevoreda provizi-ričen umetniški paviljon. Z zgradbo paviljona se takoj prične in meseca oktobra bo stavba gotova. Tedaj se paviljon otvori s splošno slovensko umetniško razstavo, ki bo po dolgem presledku zopet združila in sicer v primernih prostorih umotvore vseh slovenskih umetnikov ter pokazala občinstvu sedajno visoko stanje slovenske obrazujoče umetnosti. Naj se slovenski umetniki že zdaj resno pripravljajo k udeležbi te umetniške razstave, da morejo nastopiti polnoštevilno in kar najsijajnejše. Vabila in vsa druga potrebna poja-snila glede udeležbe na tej razstavi se v kratkem razpošljejo na vse slovenske umetnike. — V bodoče namerava R. Jakopič prirejati v enem prostoru paviljona raznovrstne permanentne umetn. razstave, v drugem prostoru se nastani njegova risarska in slikarska šola. Vsaj enkrat v letu pa se vrši splošna slovenska umetniška razstava, ki bo zavzemala vse prostore paviljona. — To podjetje slovenskega umetnika bo gotovo jako plodovito uplivalo na slovensko umetnost in bo zlasti velikega pomena za umetniško omiko slovenskega naroda. Tega dejstva

naj si bo narod vedno v svesti in naj posveti podjetju svoje najživahnejše zanimanje in vsestransko podporo.

K poglavju „Varujmo domače umetnine“ smo dobili sledeči dopis: Vaš zadnji članek o krasnem, ali žalibog tako zanemarjenem vodnjaku pred mestno hišo, me je prisilil, opomniti merodajne faktorje na sličen greh, če tudi v malem pomenu. Vsakemu obiskovalcu tivolskih nasadov je gotovo znan vodnjak, postavljen tako idilično med dva mogočna ko-stanja z zelenim ozadjem tivolskega gozda. Še kot otrok se spominjam tega vodnjaka; takrat je pač žuborela čista voda iz lepe školjke, in vsa arhitektura je bila še lepo vezana. Sicer skromna, v železo lita figurica je bila lično po-barvana in mogočen žarek vode je vedno polnil školjko v njenem podnožju. — In v kako obupnem stanju je danes! Ker se ni ob podstavku dovolj (menda sploh nič) prisipalo, je spral dež ves pesek, tako da je danes krog in krog podstavka ped široka špranja. Gotovo, ker nima temelja, se je vsa lepa renesančna arhitektura zveržila na vse strani, in bati se je razpada. V bazenu se pari umazana deževnica in širi občutljiv smrad krog sebe. Figura in ob straneh reliefne skupine tritonov so zarujavele, ker je barvana plast odpadla. Res niso to stvari posebne umetniške vrednosti, vendar jih je škoda; da bi se nadomestile z novimi, umetniškimi, je še manj upanja kakor da se bodo popravile stare. Malo imamo sličnih okraskov po mestu ali okolici; da naj bi se vsaj to, kar imamo, skrbno varovalo, a niti to ne! Kako so skromni stroški za vzdrževanje prej omenjene fontane, ki je kras celega okoliša, in vendar je danes skoro čisto razpadla. Menim, da je vodnjak občinska last, torej je mestna občina dolžna temu nedostatku takoj odpomoči. — e —

Slovanski časnikarski kongres se vrši od 8.—11. sept. t. l. v Ljubljani. Udeležbe se ga zastopniki vseh slovanskih časnikarjev, tudi Rusi in Poljaki. Za spoznanje našega naroda in naše dežele v tujem svetu je ta kongres neizmerne važnosti. Vsi slovanski listi bodo pisali o našem narodu in o naši domovini, kar je za promet tujcev neprecenljive vrednosti. Nadejati se je, da Slovenci sprejmo goste z vso ljubeznijo.

Zanimanje za tujski promet pri Slovincih. Pričakovati bi bilo, da se Slovenci sedaj, ko se razvija tujski promet tudi v slovenskih deželah in ko je ustanovljeno ministrstvo javnih del, in pri tem posebni oddelek, ki naj se peča izključno s pospeševanjem tujskega prometa, ko se postavljajo v državni proračun svote po pol milijona kron za razne podpore na polju tujskega prometa in ko se bo ta svota — kakor finančni odsek sam pravi v svojem poročilu — leto za letom množila, pričnemo zanimati za tujski promet, da bomo tudi mi deležni teh podpor in pa dobička, ki ga donša organiziran tujski promet. Temu pa ni tako. V Ljubljani je začel izdajati konzorcij list „Promet in gostilna“, ki se v strokovnih člankih bavi s tujskim prometom. Dosedaj so izšle tri številke lista. Kakor pa posnamemo iz zadnje številke, ima list dosedaj kljub osebni agitaciji in priporočanju po časopisih komaj 300 naročnikov, ko bi jih dosegel lahko najmanj 1000, ako bi bilo naše občinstvo pristopnejše za strokovne članke. Zato bi priporočali vsem gostilničarjem in interesentem tujskega prometa, kakor tudi inteligenci, da bi se bolj zanimali za to narodnogospodarsko stroko in da bi se naročali na list in ga čitali, ker je gotovo podpore in uvažanja vredno. Zlasti pa bi opozarjali naše čitalnice, bralna in izobraževalna društva, da bi ga imeli v svojih čitalniških prostorih, ker bi se s tem umevanje in zanimanje za tujski promet najlažje zaneslo med najširše kroge občinstva. Letna naročnina 5 K je itak malenkostna za list, ki prinaša poleg strokovnih razprav tudi izvirne in jako čedne ilustracije. Zato ga pridno naročajte pri deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani!

Iz Železnikov. V našem trgu se priredi dne 16. avgusta slavnost, katera bo kakor upamo, jako lepa. Naše „Prost. gas. društvo“, katero se je ustanovilo ob 50 letnem jubileju Nj. Vel. cesarja Franc Jožefa I. 1898., namerava ta dan ob-

hajati svojo 10-letnico in proslaviti obenem 60letni cesarski jubilej. Ker se pa letos po raznih krajih proslavlja tudi od nekdanjih tamošnjih bojevnikov 30 letnica okupacije Bosne in Hercegovine, se hoče po inicijativi načelnika naše požarne brambe, g. Fr. Košmelja, kateri se je kot častniški namestnik udeležil te okupacije, bil tam ranjen in odlikovan za hrabrost, povabiti vse še živeče takratne bojevnike iz okolice in selške doline, da se med nekdanjimi svojimi tovariši v veseli družbi spominjajo težkih časov, ki so jih pred 30. leti doživeli v Bosni in Hercegovini.

„Slovenskemu narodu — Spoznavaj se sam!“ Te ravnokar izišle brošurice je namen, obrniti pozornost posebno slovenskih olikanih krogov na naše slovenske razmere v celoti in sicer v prvi vrsti v šolstvu ter na veljavo našega jezika v javnem življenju sploh. Cena 30 v za izvod je določena le, da se pokrije stroške za papir in tisek. Naroča se najmanj po 10 izv. o d o v pri g. Iv. Hiter, uradniku mestne hranilnice v Ljubljani.

Štev. 15663.

Razglas!

Da se čim preje olajša pomanjkanje na krmi, ki je nastalo po deželi vsled suše, se bo oddalo na račun od c. kr. poljedelskega minist-rstva vsled ukaza z dne 27. julija t. l. št. 30962, dovoljene podpore 200.000 K s posredovanjem Gospodarske zveze in Zveze slovenskih zadrug seno po znižanih cenah onim kmetovalcem, ki trpijo na pomanjkanju krme in so ubožni, da bodo lažje gospodarili in si ohranili živino.

Z ozirom na to, da obsega pomanjkanje krme celo deželo in z ozirom na omejena sredstva, se mora ozirati samo na one kmetovalce, ki so res zelo ubogi in potemtakem niso v položaju, potrebno seno si po obstoječih tržnih cenah nabaviti.

Po oblastvenih poizvedah se bo dognalo, kdo je potreben omenjene podpore.

Seno se bo oddalo dotičnim kmetovalcem po ceni, ki ne bo 6—7 K pri meterskem centu preseglja. Ta cena bi se samo v posebno ozi-ravrednih slučajih mogla znižati, posebno tedaj, ko bi bilo bivališče dotičnega kmetovalca od najbližje železniške postaje zelo oddaljeno.

Seno po označeni ceni se bo pripeljalo na železniško postajo, ki je najbližja dotičnemu bivališču; za odpeljavo od postaje v bivališče pa imajo skrbeti kmetovalci sami na lastne stroške. Kupna cena se ima plačati po dobitvi pri posredujoči zvezi.

Prošnje za dobivanje sena po znižanih cenah se imajo vložiti najkasneje do 14. av-gusta 1908 pri pristojnem županstvu ali ustmeno ali pismeno ter je v taistih napovedati bivališče, število konj in goveje živine, kakor tudi naprošeno množino sena.

Na pozneje vložene prošnje se ne bo moglo ozirati.

Z vložitvijo dotične prošnje je prositelj vezan napovedano množino sena sprejeti. Vsaka zlo-raba, posebno prodaja pridobljenega sena je strogo prepovedana, ter se bo v dotičnem slu-čaju kaznovala po kazenskem zakonu.

C. kr. okrajno glavarstvo Kamnik
dne 3. avgusta 1908.

Kresse.

Posebni vlak trgovske zbornice v Prago, nameravan na dan 13. avgusta, se ne more pri-rediti, ker se je za ta dan oglasilo premalo ude-ležnikov. Pač pa se je od mnogih strani izrekla želja, naj bi se obisk razstave preložil na mesec september in sicer na dni 6. (nedelja), 7. in 8. (praznik) septembra. Ustrežajoč tej želji, je trgovska in obrtniška zbornica določila za odhod posebnega vlaka iz Ljubljane petek dne 4. sep-tembra popoldne ali zvečer. Natančni čas od-hoda iz Ljubljane in iz gorenjskih postaj se naznani pravočasno. Posebni vlak se seveda pri-redi tudi v tem primeru le, če se oglasi najmanj 300 udeležnikov. Priglase je trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani oznaniti najpozneje do 20. avgusta t. l. dopoldne. Ob priglasu je na-znaniti razred, v katerem se želi udeležnik peljati ter poslati denar na vožnjo (III. razred: 20 K 50 h, II. razred: 40 K 20 h, I. razred: 69 K 60 h). V

vlak bo mogoče stopiti na vseh postajah do Jesenic, vozna cena pa je ista, kakor iz Ljubljane. Vozne cene veljajo za vožnjo v Prago in nazaj, povratek pa se ne izvrši s posebnim vlakom, temveč se bo mogel vsak udeležnik v teku 30 dni vrniti s kakim rednim osebnim vlakom. Na povratku je dovoljeno vožnjo samo enkrat prekiniti. Vrniti se je mogoče tudi čez Dunaj toda le po progi državne železnice in je v tem primeru doplačati za vožnjo v III. razredu 4 K 90 v, v II. 10 K 90 v, v I. 20 K. Ali bo dovoljeno, vožnjo prekiniti za več nego 24 ur, se naznani pozneje. — Dosedanji priglasi so naprošeni, da prijavijo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, če vzdržujejo svoje priglase tudi za 4. september.

„Centralna posojilnica slovenska“ v Krškem je imela dne 25. junija svoj občni zbor. Ravnatelj Ivan Lapajne je v svojem nagovoru med drugim omenjal: „Centralna posojilnica v Krškem je krepka podpora „Okrajni posojilnici v Krškem“ in še nekaterim sosednim posojilnicam. Ustanovila se je tem in drugim posojilnicam slovenskim v podporo in to že takrat, ko na Slovenskem še nobene zadržne zveze ni bilo. Vodili je pri tem pa niso strankarski politični nameni, kakor marsikatero drugo zadržno zvezo, ampak čisti narodno gospodarski nagibi, katere bode tudi v bodoče imela pred očmi, ko bode priporočala vsem Slovencem narodno-gospodarsko in politično slogo. Marsikatera druga zadržna zveza se pa hoče osobito posredno okrepeti s pospeševanjem našemu narodu škodljivih strankarsko-političnih tendenc, kar sicer njej začasno koristi, a je narodu v trajno pogubo. — Utegne se pa zgoditi — in Bog daj, da kmalu, — da se že toliko let razcepljeni Slovenci politično zopet zedinijo; takrat ne bodo pospeševale niti zadržne zveze, niti posamezne posojilnice in druge zadržge več strankarske politike, radi katere so bile mnoge od njih ustanovljene. Takrat začne tudi mirno in vspešno delovanje vseh zadržnih zvez, osobito tistih zadrž in posojilnic, katere se niso nikoli pečale s pospeševanjem take napačne politike. In k zadržgam te nepristranske, čisto narodne politične barve spada od svoje ustanovitve naša „Centralna posojilnica slovenska“ v Krškem. Njen nadaljni obstanek je opravičen radi tega, ker se je v zadnjem času v bližini Krškega, v savski in krški dolini, na bregovih Save, Krke in Mirne, na Kranjskem in Štajerskem v obsegu krškega in brežiškega okrajnega glavarstva osnovalo vse polno posojilnic in denarnih zavodov ter zadrž, katerih skupno število je že čez 50. Za te posojilnice in druge zadržge utegne postati naša „Centralna posojilnica“ prej ali slej potrebno središče, in sicer na eni strani vir za pokritje njih potreb, na drugi pa zakladnica ter shramba za njih preostanke. — Zadržni deleži se obrestujejo po 4%.“

Življenjsko zavarovanje si odpira zmagonosno pot v vse sloje, v katere je prodril resnični napredek in inteligencija, ker je ono najprimernejše nalaganje prihrankov in obenem najvarnejše zagotovljenje rodbin. Posojilnice in denarni zavodi nudijo mogoče razmerno večje obresti, toda v slučaju prezgodnje nalagateljeve smrti dobijo njegovi dediči od dotičnega zavoda le naloženo svoto in obresti, vrednosti izgubljenega življenja ne nadomestijo nikakor. Ker pa izplačajo zavarovalni zavodi celi zavarovani znesek, tudi če umre zavarovaneec takoj potem, ko je bil plačal morda samo eno zavarovalnino, je splošno priznано, da je koristnejše nalagati prihranke v zavarovalne zavode. Tisti zavarovanci, ki nečejo imeti rizike na eventualne izgube, si izberejo za svoje življenjsko zavarovanje le delniški zavod, kateri sprejema zavarovanja za stalno določene zavarovalnine. Previdni trgovci, kateri se zavarujejo za visoke svote, se izogibljajo vzajemnih zavodov, ker bi morali nositi pri njih kot zavarovanci in člani velik in nevaren riziko. Najboljši dokaz temu je ravnokar izdano poročilo najvažnejšega društva obrtnikov (za l. 1907) kjer se glasi dobesedno: Navidezno bi bilo najprimernejše skleniti to zavarovanje na temelju vzajemnega jamstva ter določiti potrebno premijo šele naknadno tako, da bi bilo mogoče prej spoznati razmerje, v ka-

terem bi bilo potrebno nadomestiti morebitne izgube. Toda navesti moramo, da dajejo zavarovanci prednost zavarovanju za stalno zavarovalnino (delniškemu zavodu) pred vzajemnim zavarovanjem, pri katerem so stroški za zavarovanje podvrženi mogočim spremembam in smo smatrali vsled tega za koristno, pogajati se za omenjeno zavarovanje z raznimi zavarovalnimi družbami. Med češkimi in slovenskimi zavodi, kateri sklepajo zavarovanja vnaprej določenih kapitalov za stalno premijo, je edino Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje v Pragi. Omenjena družba je sprejela v prvih šestih mesecih l. 1908 15.17 ponudb na K 6,070.000 in je izstavila 1187 zavarovalnih listin na K 4,620.000. —

Nikdar več take prilike! 600 komadov samo K 3-90

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 napsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo K 3-90. Pošilja proti povzetju ali če se denar naprej pošlje

Dunajska cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 746.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Slaven, ker čuva prtenino.
Slaven, vsled bleščeče beline, ki jo dobi prtenina.
Slaven, ker ne dobi prtenina po pranju prav nikakega duha.
Slaven, ker je zelo poceni in se pri pranju prihrani mnogo časa.

MINLOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILJONI.

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšnjo varstveno znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ki je brez vsake vrednosti.

Na debelo pri L. Minlos, Dunaj I. Mülkerbastei 3.

Dobiva se v trgovinah z drogerijami, s kolonialnim blagom in z milom.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Ulečenjenemu slovenskemu učiteljstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Jos. Petriča

izdelovanje šolskih zvezkov vseh vrst.

Potrudil se bom, da ustrežem gg. učiteljem v vsakem oziru, bodisi glede kakovosti papirja, lične izvršitve in točne postrežbe. U nadi, da se bo slovensko učiteljstvo pri izbiri med slovenskim in nemškimi blagom blagohotno oziralo na slovensko podjetje, se priporočam

z odličnim spoštovanjem

Ant. Slatnar, tiskarna v Hamniku
Izdelovanje in zaloga šolskih zvezkov.

Proč s peresom!

„LILIPUT“ je pisalni stroj za vsakogar.

Model A K 38.—

Novi model III K 50.—

Brez konkurence z ozirom na ceno in uporabnost.

Ni igrača; ne zamenjati s sicer cenejšimi posnetki, ki pa so brez vrednosti; črke tako lepe kakor pri najdražjih pisalnih strojih; črke niso iz mehkega gumija. Razmnožbe vsake vrste. Pretiskalne kopije. Jamstvo za brezhibno delovanje.

Odlikovan na vseh razstavah.

Prospekt zastoj in poštne prosto pri razpošiljalni družbi

M. Krauss & Co., Kufstein.

Podružnica v Spletju

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavica:
2.000.000 K

v Ljubljani

Res. fond:
200.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po **4 1/2 %**

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500—, 1.000—, 5.000— in 10.000—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastoj in poštne prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital-Stritar. ul. 7

Dobl se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenj.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu 4 poprej skozi 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Slovenci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železniško stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte užigalice v koorist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev iz najboljših tovaren, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje Zmerne cene. Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice
Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega sistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skontraciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 12,434.933-24

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907
K 12,888.795-43

Denarni promet
K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije; na menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Edino pravi je samo
Thierry-jev balzam

z zeleno nuno kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3.60. — Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljatve je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloge v več lekarnah.

S to znamko opremljeni

Maršnerjevi

šumeči limonadni bonboni

(malinovec, citriona, jagoda, češnja, prvenec)

so najboljši.

Prva češka deln. dr. orient. sladkornin in tvornice čokolade, Kr. Vinogradi, prej A. Maršner.

Spominjajte se družbe
sv. Cirila in Metoda.

**Steckenpferd-
lilijino mlečno milo**

Za kožo najmilejše milo.

Čudež industrije!

New-Jork in London nista priznala niti evropski celini ter je velika tovarna srebrnine prisiljena oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne

gl. 6-90 in sicer:

- 6 kom. najfin. nam. nožev s pristno angl. klinjo;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih vilic iz enega kosa;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
- 12 kom. amer. pat. srebrnih kavnih žlic;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za juho;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;
- 6 kom. ang. Viktorija čašic za podklado;
- 2 kom. efektnih namiznih svečnikov;
- 1 kom. cedilnik za čaj;
- 1 kom. najfinejša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo gl. 6-90.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gl. 40 ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni gl. 6-90.

Američansko pat. srebro je znano, skoz in skozi je bela kovina, ki obdrži bojo srebra 25 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da le-ta inserat ne temelji na nika-

kršni slepariji, zavezujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrniti brez zadržka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno prikladna kot prekrasno

ženitovanjsko in priložnostno darilo
kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se **A. Hirschberg-a** eksportni hiši amer. pat. srebrnega blaga na Dunaji II., Rembrandstr. 19 L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo 10 kr.

Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izvlaček iz pohvalnih pisem:

Bil sem s pošiljateljico krasne garniture jako zadovoljen. Oten Bartusch, c. in kr. stotnik v 27. pešpolku v Ljubljani.

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen.

Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru.

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu. Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik

S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen.

Sarajevo, 22. oktobra 1904.

Mihael Kovačević, ravnatelj pomožn. uradov dež. pri vladi, v Sarajevu.

Posojilnica v Radovljici

registrirana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

Denarni promet v letu 1907:

kron 5,500.000

Rezerv. zaklada iznaša:

kron 82.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom **dr. Ivana Oražna** raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja

na **Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje**

Pojasnila daje **dr. Ivan Oražen** ob svojih ordinacijskih urah od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v **Wolfvih ulicah št. 12.**

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

Zdaj 8.— kron

Za darila!

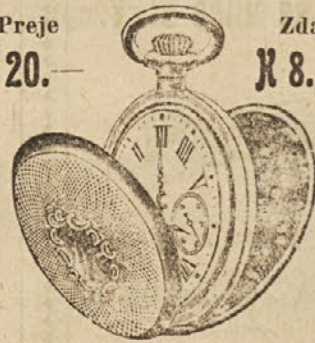
Preje 20.— kron

3 leta pism. jamstvo

Zelo moderna remont. Gloria
Srebrna ura za gospode

Preje K 20.—

Zdaj K 8.—

3 leta pism. jamstvo

Ta posebno lepo izdelana ura ima skrbno preizkušeno, v kamnih tekoče kolesje, 3 krasno gravirane pokrove z odskočnim pokrovom in jo pošljemo za K 8.—, s sekundnim kazalcem K 9.— Razpošilja se po povzetju.

Avstr. družba za eksport ur
Dunaj, Westbahnhof 19.

Na tisoče priznalnih pisem!

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.